

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

آینده انقلاب (جلسه سوم)

حجت الاسلام مصطفی امینی خواه

دو شیوه سیر حکومت ها

قرار است در مورد انقلاب صحبت نکنیم. درباره انسان، انسانیت و جامعه انسانی که چه خواهد شد صحبت می کنیم. ما دو نوع حکمرانی بر بشر داریم. سیری که بشر را می خواهد ببرد به سمت حیوانیت و سیری که می خواهد بشر را به سمت فرشته خویی ببرد.

در روایت امیر المومنین داریم که بشر این دو تا سیر و این دو تا جهت را دارد. یا در مسیر حیوان یا در مسیر ملک. اگر در مسیر حیوان حرکت کرد از حیوان پست تر است و اگر در مسیر ملک حرکت کرد از ملک برتر است.^۱

پس زمانی که دو سیر داریم، کار حکومت هم این است که سیر بدهد. کار حاکمیت تربیت است. از این دو مدل خارج نداریم.

یا می خواهد «انسان» پرورش بدهد یا می خواهد «انعام» پرورش دهد.

^۱ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ الصَّادِقَ ع فَقُلْتُ الْمَلَائِكَةُ أَفْضَلُ أَمْ بَنُو آدَمَ فَقَالَ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ع إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ رَكَّبَ فِي الْمَلَائِكَةِ عَقْلًا بَلَاءً شَهْوَةً وَ رَكَّبَ فِي الْبَهَائِمِ شَهْوَةً بَلَاءً عَقْلًا وَ رَكَّبَ فِي بَنِي آدَمَ كِلَيْهِمَا فَمَنْ غَلَبَ عَقْلُهُ شَهْوَتَهُ فَهُوَ خَيْرٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَ مَنْ غَلَبَتْ شَهْوَتُهُ عَقْلَهُ فَهُوَ شَرٌّ مِنَ الْبَهَائِمِ. (علل الشرائع، ج ۱، ص: ۵)

معرفی مصر فرعون

قرآن این دو مدل را مدل موسی و فرعون معرفی می کند. مدل فرعون مدیریت می کند ولی خیلی تمیز و مرتب. تمدنی خیلی شیک به نحوی که هنوز این اهرام ثلاثه مصر پا برجاست و یکی از جاذبه های گردشگری کشور مصر می باشد. مصر یکی از کشورهای به شدت فقیر است و ۴۰ میلیون فقیر مطلق و چندین میلیون قبرستان-خواب دارد.

یکی از کشورهایی که ما گزارشگر و خبرنگار نداریم وگرنه گزارش های جالبی می توان مخابره کرد همین مصر است. ولی هنوز اسم آن Egypt یا همان قبط می شود؛ یعنی یادمان فرعون. هنوز مصر اسلامی خودش را به نام فرعون می شناسد! جام جهانی هم شعارشان این بود که به احترام فرعون بایست! این شعارشان بود. مصر اسلامی، مصر الازهر هنوز به فرعون افتخار می کند!

معرفی مصر موسی

شما باید به حضرت موسی افتخار کنید. یهودی ها به حضرت موسی با شاخصه هایی که ساخته اند افتخار می کنند. حالا یک بحثی است که مدیریت حضرت موسی به حسب ظاهری موفق نیست. هیچ المان تمدنی نمی بینید. یک یادمان، یادبود و ..! یک اهرام ثلاثه، یک برج آزادی و.. از خود می ساختی یا موسی!

تنها یک دریا را شکافتی و بعد جسد فرعون را سالم نگه داشتی که همین چیزی علیه خودت شد. جنازه فرعون سالم هست که مومیایی کرده اند. فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلَقَ آيَةً^۲. بدنت را نجات می دهیم که برای آیندگان عبرتی باشد.

---

^۲یونس : ۹۲

مقایسه توسعه در حکومت فرعون و موسی

از فرعون این چیزها مانده است. مردمی که این طور کار می کنند. از جهت امنیتی، اقتصادی و.. در درجه خوبی قرار دارند. از جهت تکنولوژی همچنین. کتابی که از سینوهه به جا مانده می گوید در زمان فرعون عمل جراحی مغز انجام می دادند. از جهت تکنولوژی خیلی پیشرفته بودند. هنوز فرمول اهرام ثلثه را کشف نکرده اند.

محل اشکال حضرت موسی با فرعون

حضرت موسی با چه چیز فرعون مشکل داشت؟ با عقیده آن؟ با کجای عقیده آن؟ اگر خدا پرست بود حل بود؟ قارون که خداپرست بود.

موسی بزرگ شده ی فرعون هست. می گفتند موسی بن فرعون. تا ۲۰ سالگی در کاخ فرعون بوده است. به سیلوها سر می زد. سپاه و تجهیزات فرعون دست موسی بود.

موسی تشکیلات مخفی داشته است که در سوره قصص آمده است. در یکجا موسی می آید تا از یکی حمایت کند، مشتی به آن فرعونی می زند و فرار می کند.^۳ ده سالی از مصر فاصله می گیرد. به مدین می رود. بعد ده سال مامور می شود که برگردد. در راه خانم حضرت موسی حامله است و می خواهد وضع حمل کند. موسی دنبال آتش می گردد. زمانی که می آید که آتش بردارد می گویند برو کاخ فرعون مستقیم و بگو من پیغمبر شده ام.^۴

حضرت موسی کمی لکنت زبان داشتند اما بعد خوب می شود. به خداوند عرض می کند من بین اینها آدم کشته ام. ده سال است دنبال من می گردند. خداوند می گوید نترس و برو!^۵

---

^۳ وَ دَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَى حِينِ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَ هَذَا مِنْ عَدُوِّهِ فَاسْتَغَاثَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَرَهُ مُوسَى فَقَضَى عَلَيْهِ قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ (قصص / ۱۵)

^۴ طه / ۱۰ - ۱۳

^۵ شعراء / ۱۰ - ۱۷

با عصا پیش فرعون می آید. نوع ادبیات و گفتمان حضرت موسی خیلی جالب است. می فرماید: می خواهی کاخ را برایت نگه دارم؟ به من ایمان بیاور! حضرت امیر ع در نهج البلاغه می فرماید: فَشَرَطًا لَهُ **إِنْ أَسْلَمَ بَقَاءَ مُلْكِهِ وَ دَوَامَ عِزِّهِ**.^۶ (موسی و هارون برای فرعون شرط کردند که اگر ایمان بیاورد ، حکومتش باقی بماند و عزتش پایدار باشد).

قرآن می گوید موسی یک جمله گفت: فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَائِيلَ^۷ ارسال لزوما به معنای فرستادن نیست. به معنای آزاد کردن هم هست. یک چیزی را از قید و بند در بیاورید. احادیث مرسله که می گویند، حدیثی است که به جایی بند نیست. انتهای سندش اتصال ندارد.

موسی می گوید: آزادی بنی اسرائیل را می خواهم. فرعون می گوید: تو آزادی بنی اسرائیل را می خواهی؟ تو خودت در کاخ من بزرگ شده ای! من بزرگت کرده ام!

مرحوم صفایی تعبیر قشنگی دارد می فرمایند که حضرت موسی به فرعون گفت که من در کاخ تو بزرگ شده ام؟ چرا باید در کاخ تو بزرگ شوم؟ مگر من مادر نداشتم؟ مگر من زندگی نداشتم؟ این همه را کشتی که من به دنیا نیایم. مثلا من را تامین کرده ای!؟

می گوید: **وَ تِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَّدتَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ**^۸ بنی اسرائیل را به بردگی گرفته ای بعد منت هم می گذاری؟

دعوا سر بندگی است.

دو مدل بندگی

^۶ نهج البلاغه ، خطبه ۱۹۲

^۷ الأعراف : ۱۰۵

^۸ الشعراء : ۲۲

سر دو مدل بندگی دعوا هست. بحث ما نرم افزاری است. حضرت موسی نیامد بگوید که بین قیمت گندم چه قدر شده است! کار را بده دست من ارزانش می کنم! گفتمان موسی این نیست. کار دست حضرت موسی که افتاد اول گرانی و سختی شد!

به حضرت موسی می گفتند: اُذِينَا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَأْتِيَنَا وَ مِنْ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا^۹ از وقتی تو آمده ای ما به اذیت افتاده ایم. پدرمان را در آورده ای. همه اش جنگ و قحطی و... اینها حرف های قرآن است.

من کاری به جمهوری اسلامی ندارم. این ها صحبت های قرآن است. قرآن می گفت موسی یک شگردی داشت و آن را انجام می داد و مشکلات را حل می کرد. موسی به مردم می گفت اَطِيعُوا أَمْرِي^{۱۰}.

هم موسی و هم هارون می گفتند حرف من را گوش بدهید. از خدا درخواست می کرد که يَفْقَهُوا قَوْلِي^{۱۱} اینها حرف من را بفهمند. خدایا کاری کن که وَ يَسِّرْ لِي أَمْرِي^{۱۲} امرم ساده شود. گوش بدهند راه بیفتند و بیایند.

فعالیت های فرعون برای مدیریت جامعه اش

فرعون چه؟ فرعون درگیری فهم مردم را داشت؟ درگیر اقناع مردم بود؟ اصلاً اقناع مردم برای او مهم است؟ قرآن خیلی لطیف می گوید فرعون یک کار می کرد و مشککش حل بود. فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَاطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ^{۱۳} قومش را استخفاف می کرد.

علامه طباطبایی در تفسیر این آیه سه کلمه فرموده اند: «استخف عقول قومه»^{۱۴}. عقل را گرفت و حکومت کرد.

فرعون عقل را از کار انداخت و حکومت کرد. یهود که مدیریت آنها کاری ندارد.

^۹الأعراف : ۱۲۹

^{۱۰}طه: ۹۰

^{۱۱}طه : ۲۸

^{۱۲}طه : ۲۶

^{۱۳}الزخرف : ۵۴

^{۱۴}المیزان، ج ۱۸، ص ۱۱۱

کسی می گفت با یکی از اروپایی ها صحبت می کردیم. می گفت: دیسکو چه قدر دارید؟ دانس وضعیتش در ایران چطور است؟ عرق ورق و..؟ گفتم هیچ کدام از اینها را به صورت رسمی نداریم.

می گفت مگر می شود؟ جوانی که آخر هفته در کازینو تخلیه نشود مگر می شود کنترل کرد؟ بعد شما این همه مردمتان جوان اند. یک مملکتی که شصت درصد جوان هستند می توان مدیریت کرد؟

وقتی مردم تحت فشار هستند یک راهکار این است. از کمر به پایین رها باشند. این یک مدل است.

مردم درگیر اعتباریاتی بشوند. مردم مشغول بازی باشند. زندگی ها بگذرد. مدتی سرکار برود تا پول در بیاورد در فلان بازی خرج کند. در قمار خرج کند. آدم زندگی می کند که قمار کند. بعضی در تهران کار می کنند که شمال عشق و حال کنند. زندگی می کند با این هدف.

می گویند دیکتاتوری برزیل با هر قهرمانی تیم فوتبال برزیل سقوطش عقب می افتاد. دیکتاتوری برزیل مدیون پله بود. هر گلی که می زد مردم بیشتر از مشکلات فارغ می شدند.

برخی ها می گویند ما ۴۰ سال است قهرمان آسیا نشده ایم. دیشب یک بازیکن فوتبال ۱,۵ ساعت صحبت می کرد و می گفت اگر قهرمان شویم، تماشاجی های ما تماشاجی های قهرمان آسیا محسوب می شوند! این نگاه مزخرفی است به زندگی. این همان نگاه لهو و لعبی است. مدل فرعونى است.

مدلی که امام خمینی تعریف کرده است این است: می گوید بروید در دنیا اول بشوید تا مردم عالم بدانند که مسلمانان قوی هستند. یعنی چه؟ خب بر فرض بفهمند قوی هستیم.

کی شما را تحریم می کنند؟ وقتی احساس کنند ضعیف هستید. نتانیا هو بعد از پنالتی که بیرانوند گرفت یک پیام تصویری فرستاد: گفت من فوتبالیستم. شما ملتی هستید که پنالتی از کریستین رونالدو^{۱۵} گرفتید. پنالتی که بیرانوند می گیرد تصور عمومی عالم را نسبت به ایران و ایرانی عوض می کند.

همه اینها بند به هم است.

---

^{۱۵} Cristiano Ronaldo

وقتی تو روی سکو می آیی و لبخند می زنی این می شود باطل السحر تمام چیزهایی که در مورد مسلمین گفته اند. این دیپلماسی ورزش است. این لهو و لعب نیست.

بعد می بینید که درس خواندن های ما لهو و لعب است. ازدواج ، کار و..

فرعون دو کار می کند. یکی استخفاف است و یکی استضعاف.

دسته بندی های مختلف نیازهای انسان

یک هرمی مازلو دارد. می گویند پدر روانشناسی انسان گرا. نیازهای عالم را پنج طبقه می کند.

اولین طبقه نیازهای فیزیولوژیک است. آب، هوا، مسکن و... می گوید کسی که درگیر طبقه اول نیازش باشد به طبقه دوم نیازش اصلا فکر نمی کند و هیچ خاصیتی ندارد.

طبقه دوم نیاز، امنیت است. امنیت شغلی، غذایی ، اقتصادی و..

طبقه سوم نیازها: نیازهای اجتماعی و تعلق پذیری است. خانواده، مجموعه ، حزب و..

طبقه چهارم: احترام پذیری. من بین مردم باید عزت نفس داشته باشم.

به طبقه پنجم می رسد می گوید هر کسی که طبقه های پایین ترش برآورده نشود این طبقه را نیاز ندارد. **نیاز به شکوفایی** است. می گوید من این چهارتایی که گفتم هر چه فکر می کنم این نیاز به باقی ربط ندارد.

روانشناس ها سر آن چهارتای اول خودشان را کشته اند و به این پنجم کار ندارند. چون اکثرا حالیشان نمی شود که این نیاز را دارند. یک سری افراد ویژه این نیاز را درک می کنند.

مشکل نگاه مازلو

آقای مازلو مشکل کارش این است که نمی داند این نیاز پنجم است که باقی نیازها را می آورد. کار حکومت های فرعونى این است که این نیاز را محو می کنند. حکومت انبیاء اول سراغ نیاز پنجم می روند. باید برای به دست آوردن آن از نیازهای دیگر دست کشید.

من می خواهم آدم شوم. آدم یک نیازهایی دارد گاهی اوقات قید سلامتی را هم می زند تا به هدفی برسد. انبیاء آمده اند سر همین. می گویند تو می توانی کلیم الله باشی.

ماجرای روزنامه خواندن فرزند آیت الله بهجت

آقای بهجت روزنامه مطالعه نمی کردند. تلویزیون، اخبار و.. را هم دنبال نمی کردند. این نه مدح است نه قدح. می خواهم این داستان را بگویم. آقای بهجت روزی می بینند فرزندشان علی آقا روزنامه های مختلف را روی میز ریخته اند و مطالعه می کنند. آقای بهجت به ایشان اینگونه گفته بودند که بعضی ها هستند همه روزنامه ها را می خوانند و خبر ندارند یک ماه قبل چه شده است. بعضی ها هم هستند روزنامه نمی خوانند ولی می دانند یک ماه بعد چه خواهد شد!

از استادشان آقای قاضی نقل می کردند که یک مجله ای در هند در فلان موضوع چاپ شده بود. به آقای قاضی مراجعه کرده بودند که می خواهیم در این موضوع کار کنیم. آقای قاضی گفته بودند در هند این طور مجله ای با این موضوع چاپ شده است. در عمرشان هند نرفته بودند و با هندی هم ارتباط نداشتند.

ماجرای مراجعه آقای ری شهری محضر آیت الله بهجت

آقای ری شهری در کتاب زمزم عرفان که کتاب قشنگی است مطلبی را نقل کرده اند.

گفتند یک بار خدمت آقای بهجت رسیدم. ایشان به من گفتند که یک بخش از گنبد حرم حضرت عبد العظیم کاشی فلان جایش افتاده است بروید و درست کنید. من تولیت حرم حضرت عبدالعظیم ع بودم.

این همه آدم، این همه دوربین اما هیچ کس خبر نداشت و آقای بهجت از کجا این را به من گفت؟ هزار و یکی از این ماجراها دارند ایشان.

آینده چه می شود؟ اینها را از کجا خبر دارد.

شیوه حکومت امام زمان (عج)

یک قوه دیگری در آدم شکل می گیرد که آدم می شود. دیگر خیلی از این ابزارهایی که ما با آن در ارتباط هستیم را نیاز نداریم. این یک حکومت دیگر هم می خواهد.

حکومت امام زمان حکومتی است که در آن آدم تربیت می شود. بعد می گوید مردم بدون این وسیله های اجتماعی با هم در ارتباط اند. تازه در آن موقع ۲۵ باب علم باز می شود. قبل از ظهور ۲ باب علم باز شده است.^{۱۶}

در این کتاب لطفا زامبی نباشید نکته جالبی دارد. من موضع ضد تکنولوژی ندارم ولی این آقا می گوید: یک اتفاق عجیبی که این وسایل ارتباطی پیش آورده است این است که اینها نورشان آبی متمایل به سفید است. نور آبی متمایل به سفید در فضای زندگی و خلقت نور خورشید اول صبح است. بعد نور زرد، نور ظهر است. بعد نور قرمز، متمایل به سیاهی نور غروب است. فیزیولوژی انسان با این نورها تنظیم شده است. وقتی نور زرد خورد به اوج انرژی خودش می رسد. نور قرمز متمایل به سیاهی بدن را به خاموشی می برد و نور آبی متمایل به سفید که به بدن می خورد بیدار می شود.

شما وقتی ساعت ۱۲ شب گوشی را چک می کنی نور آبی متمایل به سفید به بدنت می خورد دوباره بیدار می شوی. بعد می گوید مرض شایع زمان ما مرض بی خوابی است. به خاطر این که بدن سرگیجه گرفته است!

---

^{۱۶} عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: «أَلْعَلُّمُ سَبْعَةٌ وَعِشْرُونَ حَرْفًا، فَجَمِيعُ مَا جَاءَتْ بِهِ الرَّسُلُ حَرْفَانِ، فَلَمْ يَعْرِفِ النَّاسُ حَتَّى الْيَوْمِ غَيْرَ الْحَرْفَيْنِ، فَإِذَا قَامَ الْقَائِمُ ع أَخْرَجَ الْخَمْسَةَ وَالْعِشْرِينَ حَرْفًا فَبَثَّهَا فِي النَّاسِ، وَضَمَّ إِلَيْهَا الْحَرْفَيْنِ حَتَّى يَبْتَثَّهَا سَبْعَةٌ وَعِشْرِينَ حَرْفًا». (مختصر البصائر، ص: ۳۲۰)

معنی تکنولوژی

اصلا تکنولوژی یعنی چه؟ تکنولوژی با آدم چه کاری می کند؟

تکنولوژی، امتداد قوای مادی شماسست. الان دوربین، امتداد قوه بینایی شماسست. شعاع دیدم تا ۱۰۰ متر آن طرف تر است. همه اینها توسعه این قواست. دستگاه تایپ می آید. من با دستم روزی ۵ ساعت می توانم بنویسم اما با تایپ های صوتی می توانید تا ۱۰۰ صفحه بنویسید.

گوشت امتداد پیدا می کند. پایت با هواپیما امتداد پیدا می کند.

تکنولوژی در حکومت فرعون

در حکومت فرعون تکنولوژی هست. قوای انسانی فعال می شود. رشد می کند ولی در چه سطحی؟ در همان چهار طبقه اول مازلو. نیاز به بالاتر آن اصلا فهمیده نمی شود و امکان برای برطرف کردن آن پیدا نمی کند.

سیر بشر افقی است. تعبیر قرآن این است: *اِنَّا قَلَّمُ إِلَى الْاَرْضِ اُرَیْتُمْ بِالْحَیَاهِ الدُّنْیَا مِنَ الْاٰخِرَةِ*^{۱۷} روی زمین پهنش می کند. چون اصلا حکومت وابسته به این است که مردم زمینی باشند. وقتی می توان سوار مردم شد که مردم زمینی باشند. مردم وقتی دغدغه آب و نان داشتند می توان بر آنها حکومت کرد.

حالا حضرت موسی که می آید دغدغه آب و نان ندارند؟! چرا دارند اما دغدغه را جای دیگری می برد. اصلا مشکل حضرت موسی با مردم چه چیزی است؟ موسی می خواهد عقل مردم را راه بیندازد. این عقل تا وقتی تعطیل بود خوب پیشرفت می کردند. موسی آمد این عقل را راه بیندازد. حالا این اول بدبختی است.

حالا یک گوساله را هم که می گوید بکشید می پرسند: سن آن چه قدر باشد؟ رنگش چه باشد؟ .. فرعون می گفت یک کار بکنید روی حرفش سوال نداشتند و روی هوا انجام می دادند و اگر انجام نمی دادند حکمشان اعدام بود. حرف فرعون این بود که من برای شما حق رای نمی بینم الا آن چیزی که

^{۱۷}التوبة : ۳۸

خودم صلاح می بینم. قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أُرِي^{۱۸} یعنی رای رای من، حرف حرف من. موسی این گونه نبود. می خواست فرصت بدهد تا مردم بفهمند.

مشکل انقلاب اسلامی چیست؟ چرا پیشرفت حاصل نمی شود؟ جالب است این را می گویند دیکتاتوری!

روش انبیاء خدا در مدیریت مردم

انبیاء چون به زور نمی خواهند ببرند باید مردم را توجیه کنند که این ها راه بیفتند. دائم باید فرصت تجربه بدهند.

برخی می گویند مشکل ما این است که رای گیری داریم! می گویند رای مردم است که ما را عقب می اندازند. هی فرصت دست مردم می افتد.

امام خمینی اولین مسئولی که در جمهوری اسلامی گذاشت چه کسی بود؟ بازرگان. دولت موقت که به دست امام خمینی سر کار آمد. بازرگان هم سر تسخیر لانه جاسوسی استعفا داد. این که رای مردم نبود.

جالبش ایجاست که امام در وصیت نامه می نویسند والله قسم از اول با انتخاب بازرگان مخالف بودم.

آقا ببخشید مردم به خاطر حرف شما انقلاب کردند. می گفتند همانی که خمینی می گوید. همین رجایی را از اول می گذاشتی حل بود.

مدل نرم افزاری تربیت انسان این است که من باید فرصت بدهم بفهمند. تجربه کنند و رشد کنند. حتی اگر انتخابات ریاست جمهوری ما این نبود و خود رهبری می خواستند انتخاب کنند مسئولینی غیر این ها انتخاب نمی شدند. در مبانی و چهارچوب هایی تفاوتی وجود داشت اما همینها بودند. چون مسئولین از جنس مردمند.

^{۱۸} غافر : ۲۹

در جمهوری اسلامی همیشه مسئولین خود مردم بوده اند. یک دولت رای می آورد دولت قبل را می زند. این در واقع دولت قبل را نمی زند. ۲۵ میلیون مردمی که آن را انتخاب کرده بودند را می زند.

نقد مسئولین چگونه باید باشد؟ آن زوایایی که مردم خبر ندارند را باید جلوی چشمشان بیاوریم. نه اینکه به خاطر رای سرزنش شان کنیم و دوقطبی درست کنیم. باید دائما به مردم بگوییم این مسئولان برآیند خودمان هستند.